

1100 1058

בגיליון זה של "מפעם לפעם" אנו חוזרים לסוגיית השם כפר יחזקאל (ראה גיליון מספר 1 של "מפעם לפעם") אבל מהיבט אחר.

כזכור ראשוני המושב, בני העלייה השנייה, בחרו בשם עין טבעון ועד סוף העשור הראשון של המושב אנו מוצאים קטעי עיתונות ומכתבים שבהם מופיעים אחד או שניים מהשמות הבאים: עין טבעון, כפר טבעון וגם טבעון. התנגדותם העיקשת של הראשונים לשינוי השם הלכה ונחלשה ומתחילת שנות ה-30 אנו מוצאים רק את השם כפר יחזקאל.

אבל אם המושבניקים מעין טבעון התקשו לאמץ את השם החדש, הרי בני משפחת ששון לדורותיה אימצו גם אימצו את המושב כאנדרטה אנושית לבן משפחתם יחזקאל ששון שהלך לעולמו בדמי חייו. במהלך השנים יכולים רבים מחברי כפר יחזקאל, בעיקר אלה שמלאו תפקידים ציבוריים, לספר על ביקורים של בני המשפחה במושב.

בעשורים האחרונים עשתה לה גלים רבים הידיעה שמשפחת ששון היא משפחה אמידה וידה בהרבה ענפי מסחר בהרבה יבשות. ידיעה זו גרמה לפרנסי המושב (שאולי ראו את הסרט סאלח שבתי יתר על המידה), לנבור במגרות ולמצוא תוכניות לבית עם חדש, מועדון, בית לגיל הזהב ואפילו מרכז נופש... אבל המבקרים באו לראות את המושב שקיבל את השם של בן משפחתם. התרומה המיוחלת נעשתה כבר בתחילת שנות ה-20 ובגללה הוחלף השם.

כשבוע לפני פסח האחרון אירח חלק ממערכת "מפעם לפעם" בראשות עדינה ליון ובהשתתפות אראלה קורן וכותב שורות אלו, את מוניקה ואריק פוקס. מוניקה היא הנינה של עזרא ששון. עזרא ששון הוא אחיו של יחזקאל. התרומה למוסדות המיישבים הגיעה מעזרא ששון להנצחת אחיו יחזקאל שכאמור נפטר בגיל צעיר.

מוניקה ומשפחתה, בעלה ושני ילדיה, סיירו במושב בבית הכנסת, במשק ארז ליון וסיימו בשתיית קפה אצל חוה ויוסף ליון. בסיום הביקור בקשנו ממוניקה שתכתוב לנו על המשפחה. מערכת "מפעם לפעם" חשבה שיהיה זה רק נכון להביא את דבריה ולמסד את הקשר בין משפחת ששון למשפחת כפר יחזקאל.

עזרא ששון (Ezra Sassoon) התגורר בבגדד בזמן האימפריה העותומאנית. הוא ושלושת אחיו היו בעלי עסק מצליח בתחום הטקסטיל שסחר בין אהמזרח התיכון ואנגליה. במהלך מלחמת העולם הראשונה העסק שגשג. לקראת סיום המלחמה הטורקים סבלו מהפסדים כבדים והיו חסרי אמצעים לשלם עבור ההתחייבויות שלהם. בכדי לשלם את החשבונות שלהם הם התחילו להדפיס שטרות כסף מנייר. עזרא ששון סירב לקבל את כסף הנייר החדש בתמורה לסחורות שסיפק ודרש לקבל את התמורה במטבעות הזהב הישנות שהיו בעלי ערך אמיתי לעומת שטרות הנייר.

עזרא ששון ושני סוחרים נוצריים נאסרו ונידונו לתלייה במוסול, מאות קילומטר מבגדד. המסע היה רגלי ואחרי מספר שבועות בהיותם במחצית הדרך למוסול, שופט מקומי התעניין בפשע שעשו ולאחר ששמע ביטל את ההרשעה והם הורשו לחזור ברגל לבגדד.

שהגיע עזרא לבגדד הוא גילה שהבריטים כבשו את העיר וקבעו את מושב המטה שלהם בביתו. הוא אשתו וילדיו נצטוו לפנות את הבית תוך 24 שעות ולקחת איתם את חפציהם ככל שיוכלו. הם עברו לגור אצל הוריה של אשתו של עזרה. באותו זמן אחיו הצעיר של עזרה, יחזקאל (Yehezkel) טבע. יחזקאל היה רווק ולא היה לו יורש שישא את שמו. המקרה של טביעת האח הצעיר יחזקאל השפיע קשות על עזרא וכל המשפחה.

אחרי המלחמה, האימפריה העותומאנית חולקה בין אנגליה וצרפת. עיראק ובגדד ופלשתינה (א"י) נשלטו ע"י הבריטים. בתקופה זו פרחה הציונות בבגדד ועזרא היה פעיל מאד בארגונים הציוניים. עזרא ואחיו החליטו שההנצחה המתאימה לאחיהם יחזקאל תהייה קריאת

אחד הישובים היהודיים בארץ ישראל על שמו. ב – 1920 עזרא התחיל לשלוח תרומות למען הקמתו של כפר יחזקאל. המשפחה כולה הייתה מאד נרגשת מחלקה בהתחדשות של המולדת היהודית. למרות שהם מאד רצו לגור במולדת העם היהודי המתחדשת, באותו זמן הארץ לא הייתה מפותחת דיה בכדי לתת מקום למסחר הטקסטיל שבו עסקו.

מאחר ובריטניה שלטה בבגדד, עזרא ששון החליט לעבור עם משפחתו לאנגליה. הנסיעה הייתה אפשרית משום שהבריטים פתחו נתיבי נסיעה למושבות ושטחי החסות (מנדט) שלהם.

הנסיעה לא הייתה ישירה והיא נמשכה כמעט שנתיים. הם נסעו במורד החידקל מבגדד לבצרה. בבצרה הם עלו על ספינה בריטית שנסעה להודו. בהודו הם עלו על סיפונה של אוניה שנסעה למצרים. במצרים הם עלו על רכבת שנסעה לפלשתינה. הם נסעו לבקר את הארץ היהודית החדשה. חלק זה של המסע היה מרגש מאד עבורם. הארץ הייתה מיושבת בדלילות ולא מפותחת. הם התארחו בירושלים בביתו של רב מאחר ולא היו מלונות.

אבל מבחינתם החלק המסעיר ביותר היה הביקור בכפר יחזקאל.

סבתי, אומרת מוניקה, שהיא אחת מבנותיו של עזרא הייתה כבת 13, נהגה לספר לנו רבות על הביקור. (סבתה של מוניקה נפטרה לפני מספר חודשים בשיבה טובה. י.מ.)

היו בכפר יחזקאל מספר בנינים – מבנה לילדים, חדר אוכל ומבנה מגורים!!! עזרא ששון המשיך לשלוח תרומות ובכל המשפחה דברו על השינוי המדהים שמחוללים החלוצים האמיצים בכפר יחזקאל. בכל פעם שמכריו היו מקניטים אותו שהוא תורם את כספו לאשכנזים הוא היה

עונה שהוא לא מכיר ספרדים אמיצים שלקחו את הסיכון ועשו מאמץ להקים ישוב כמו כפר יחזקאל.

כל משפחתנו הייתה גאה בקשר עם המקום המיוחד הזה שיש בו אנשים כל כך מופלאים.

ב- 1960 סבתי ובעלה, דר' ויקטור ופחימה דלל, ביקרו במדינת ישראל לראשונה. כמובן שהם בקרו בכפר יחזקאל. המושב גדל ופרח מעבר לכל חלומותיהם הפרועים ביותר. המושב היה ישוב חקלאי מבוסס. חברי כפר יחזקאל הציעו לבנות עבורם בית קטן והציעו שסבי יהיה הרופא המקומי. אבל לסבי השינוי בחייו היה קיצוני מידי. במהלך השנים הם בקרו שוב במושב ורבו לדבר עליו בקרב המשפחה.

ב- 1974, לאחר מלחמת יום כיפור, הורי החליטו שהגיע הזמן לבקר בישראל. הייתי אז בת 10. בנוסף לאתרי התיירות הרגילים רצינו, כמובן לבקר גם בכפר יחזקאל. בהיותנו נוסעים תמימים עלינו על אוטובוס לעפולה ומעפולה באוטובוס לכפר יחזקאל. האוטובוס הוריד אותנו על הכביש הראשי וכך כיתתנו רגליים במעלה הגבעה ביום חם מאד חבורה מוזרה, זוג הורים וארבעה ילדים די קטנים שהקטן רק בן שלוש. פתאום עצרה מכונית שנסעה בכיוון הנגדי והגברת שבה סבה על עקבותיה ולקחה אותנו, בכמה סבבים, למזכירות. אנשי המזכירות היו די בהלם למראה האורחים שלא ידעו על בואם ועל העובדה שהאורחים מדברים רק אנגלית... שהם התעשתו מה לעשות איתנו הם היו מאד נחמדים ולקחו אותנו לסיור במושב. אני זוכרת שהוקסמתי מהבתים היפים.

אחרי הביקור היה לכפר יחזקאל מקום מיוחד בליבי. זה לא היה רק מקום שעליו דברו סבתי ואימי, זה היה מקום שהייתי בו והשפיע רבות עלי. תמיד רציתי לבוא לבקר אך

התביישתי. אז מה אם משפחתי תרמה כסף? המתיישבים הם אלה שעשו את העבודה ונשאו במאמץ הכבד. מי אנחנו שנבוא להתערב.

אני שמחה להגיד שהתגברתי על פחדיי, שלא היו מוצדקים, ויצרתי קשר עם המזכירות שקישרה אותי עם עדינה (עדינה לוי). שבוע לפני פסח בקרתי עם משפחתי במושב. הביקור היה מיוחד ובפרט הפגישה עם צאצאי הראשונים. אני רואה שהקשר המיוחד לכפר יחזקאל עובר לדור הבא. בני דניאל בן ה- 11 מדבר רבות על הביקור ועל מכון החליבה המיוחד. אני מקווה שעתה שעלינו לארץ ואנו גרים ביד בנימין, נוכל לשוב ולבקר בכפר יחזקאל.